

*Мосіюк Олександр Олександрович,  
аспірант кафедри педагогіки,  
Житомирський державний університет імені І.Франка*

**Постановка проблеми.** У сучасному світі велика кількість різнопланових фактів не дозволяє особистості у повній мірі осмислювати і сприймати їх, що може бути причиною виникнення певних стресових ситуацій. Суб'єкт повинен постійно пристосовуватися до такого лавиноподібного потоку інформації, вміти вирішувати поставлені перед ним проблеми, орієнтуватися в умовах постійного пошуку найбільш оптимального підходу до розв'язання певних професійних чи соціальних завдань.

Тож не дивно, що виклики сучасності визначають нові підходи до підготовки спеціалістів, а особливо – до професії вчителя. У такому випадку система освіти покликана підготувати „компетентну особистість”, яка здатна відповідним чином реагувати на всі можливі проблемні ситуації, що ставить перед нею ХХІ століття.

**Аналіз досліджень та публікацій.** Питання компетентності та компетенцій педагога є досить нагальним питанням психолого-педагогічних наук на даному етапі їх розвитку. Проблемам компетентнісного підходу до професійної освіти присвятили свої праці І. А. Зязюн, Н. В. Кузміна, Н. Ф. Сергієнко, А. В. Хуторской, О. В. Яскевич та інші.

Професійну діяльність вчителя досліджували С. С. Вітвицька, О. А. Дубасенюк, Р. С. Гуревич, І. А. Зязюн та інші.

**Мета тез** полягає у визначенні інноваційних компетенцій вчителя.

**Виклад основного матеріалу.** Поняття „компетентність”, в більшості випадків, має досить різні підходи до свого визначення, але більшість науковців сходяться на тому, що ключовими у його означенні мають бути такі слова: „синергетична система, взаємопов'язаних знань, умінь та навичок людини та її особистісних якостей, які дають можливість на висококваліфікованому рівні виконувати свою професійну діяльність” [1, 2, 5].

Компетентність можна розглядати як комплекс компетенцій. Під компетенціями слід розуміти складні способи діяльності. Фактично, коли особистість стає компетентною у певній професійній діяльності, вона здобуває у процесі навчання і виховання, а також самоосвіти, певну систему компетенцій [6].

Н. Ф. Сергієнко називає ключовими складовими професійної компетентності вчителя наступні компетенції: інформаційні, продуктивні, предметні, соціальні, психологічні, математичні, комунікативні, моральні, автономізаційні компетенції і особистісні якості педагога [4]. На наш погляд, математичні компетенції доцільніше називати компетенціями статистичної обробки даних, оскільки не кожен педагог досконало володіє математичним апаратом для розв'язування різних видів прикладних та практичних задач. Тоді як для методів статистичної обробки даних, зазвичай, можна застосовувати потужні комп'ютерні програмні комплекси, що мають інтуїтивний інтерфейс,

який опанувати може кожна людина, при цьому головне розуміти структуру експериментальної роботи.

Якщо враховувати сучасні тенденції розвитку суспільства, а отже і освіти, доцільніше до вже вище поданих компетенцій додати *інноваційні компетенції*. Під *інноваційними компетенціями педагога* розумітимемо систему знань, умінь та навичок особистості, які дозволяють їй моделювати ситуації, якісно генерувати нові ідеї, дивитися на проблему «під різними кутами зору», вибирати найбільш оптимальний шлях впровадження, аналізувати та адекватно оцінювати ситуації у професійній діяльності, слідкувати за педагогічними нововведеннями тощо.

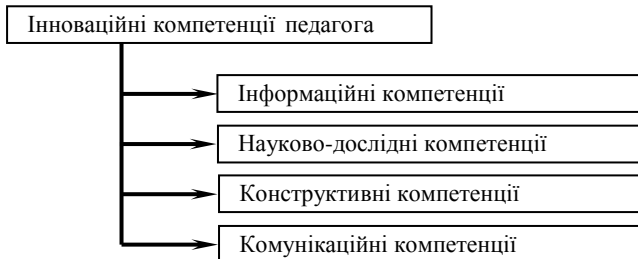
Взагалі, інноваційні компетенції є інтегральним поняттям. Його можна розглядати як сукупність таких компетенцій як: інформаційні, комунікативні, науково-дослідні та конструктивні. Схематичне зображення подано на схемі 1.

Інформаційні та комунікативні компетенції досить широко висвітлені у науковій літературі [3, 4]. Зупинимось більш докладніше на науково-дослідних та конструктивних компетенціях.

До *науково-дослідних компетенцій педагога*, на нашу думку, слід віднести систему знань, умінь та навичок особистості, які дозволяють на високому професійному рівні виконувати науково-дослідну діяльність: здійснювати науковий пошук, формулювати мету, завдання, гіпотезу дослідження, проводити всі види експерименту, робити статистичні обрахунки, вміти аналізувати їх дані тощо.

Під *конструктивними компетенціями* розумітимемо систему знань, умінь та навичок особистості, які необхідні педагогу для якісного впровадження у навчально-виховний процес досягнень психолого-педагогічної науки.

Необхідність включення таких компетенцій до структури компетентності вчителя викликано тим, що на сьогодні педагог є не тільки суб'єктом, який передає свої знання і досвід молодшому поколінню, а, впершу чергу, є особистістю, яка самовдосконалюється, веде активну наукову і суспільну діяльність.



**Схема 1.** Інноваційні компетенції вчителя

**Висновки.** Інноваційні компетенції є важливою структурною складовою компетентності вчителя на сучасному етапі розвитку суспільства і тому перспективними є дослідження, які дозволять визначити їх місце та ступінь взаємодії з іншими складовими моделі компетентності педагога.

**Резюме.** В статті проаналізовано такі поняття як „компетентність” та „компетенція”. Описані та визначено основні складові інноваційних компетенцій вчителя.

**Ключові слова.** компетентність, компетенція, інноваційні компетенції, науково-дослідні компетенції, конструктивні компетенції.

**Резюме.** В статье проанализированы такие понятия как «компетентность» и «компетенция». Описаны и определены основные составляющие инновационных компетенции учителя.

**Ключевые слова.** компетентность, компетенция, инновационные компетенции, научно-исследовательские компетенции, конструктивные компетенции.

**Summary.** The article analyzes the concepts of „competence” and „competency”. It describes and identifies key components of the innovation competence of the teacher.

**Keywords.** competence, competency, innovation competency, research competence, design expertise.

### Література

1. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 308 с .
2. Нищета В. А. Життєва компетентність особистості : до питання створення функціональної моделі / В. А. Нищета : зб. наук. пр. [„Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки”] / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. – Вип. 51. – Запоріжжя, 2008. – С. 257–264.
3. Олійник Ю. І. ІКТ-компетентність як засіб розвитку творчої особистості / Ю.І. Олійник // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Вип. 66. – Житомир, вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 100-104.
4. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя [Електронний ресурс] / Н. Ф. Сергієнко. – Режим доступу : [www.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2011\\_5/24.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2011_5/24.pdf).
5. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
6. Яскевич О. В. Поняття компетентності в сучасному педагогічному дискурсі [Електронний ресурс] / О. В. Яскевич. – Режим доступу : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN9/10yovspd.pdf>.